

Maaeluministeerium

Mesindusprogramm 2020-2022

Programmi koostas:
Maaeluministeerium ja
Eesti Kutseliste Mesinike Ühing

Tallinn
2019

Sissejuhatus

Mesindusprogramm 2020-2022 on koostatud Eesti mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimuste parandamiseks ja rakendatakse kolme mesindusaasta jooksul alates 01. augustist 2019. a. Käesoleva mesindusprogrammi mesindusaastaks loetakse 12 järjestikust kuud alates 01. augustist kuni 31. juulini. Mesindusprogrammi 2020-2022 raames rakendatakse nelja meetet:

- tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele,
- kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje,
- mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust,
- turujärelevalve teostamine.

Mesindusprogrammi 2020-2022 koostamise aluseks on järgmised õigusaktid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671-854);
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2015/1366, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses toetusega mesindussektorile (ELT L 211, 8.8.2015, lk 3-6);
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile (ELT L 211, 8.8.2015, lk 9-16);
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus, vastu võetud 19. novembril 2014. a. (RT I, 04.12.2014, 3).

Käesolev dokument järgib Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile, lisas etteantud struktuuri ja koosneb 9 peatükist.

Sisukord

1. Eelmise mesindusprogrammi rakendamisel saavutatud tulemused.....	4
2. Mesilasperede arvu kindlaksmääramise meetod.....	8
3. Liikmesriigi mesindussektori tootmis- ja turustamisstruktuuri uuring.....	9
4. Liikmesriigi mesindussektori vajaduste hindamine.....	9
5. Mesindusprogrammi eesmärkide kirjeldus ning seos nende eesmärkide meetmete vahel ..	11
6. Detailne kirjeldus määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 55 lõikes 4 loetletud meetmetest, sealhulgas hinnangulised kulud ja rahastamiskava aastate ja meetmete kaupa.....	13
7. Liikmesriikide kehtestatud kriteeriumid, millega välditakse topeltrahastamist	16
8. Iga valitud meetme tulemusnäitajad. Liikmesriigid valivad vähemalt ühe asjakohase tulemusnäitaja meetme kohta.....	16
9. Mesindusprogrammi rakendamine.....	18

1. Eelmise mesindusprogrammi rakendamisel saavutatud tulemused

Vastavalt Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/1368 lisa punktile 1 eelmise mesindusprogrammi rakendamisel saavutatud tulemused:

a) mesindusaasta jooksul tehtud kulutuste koondarvestus (eurodes) meetmete kaupa¹

Eesti rakendab programmiperioodil 2017-2019 kolme meetet. Meetmeteks on tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele, kahjurite, mesilaste haiguse, eriti varroatoosi tõrje ja meetmed mee füüsikalise-keemilise analüüsi tegevate laborite toetamiseks. Programmi kavandatud eelarve täideti nii esimesel kui ka teisel aastal 98% ulatuses.

Tabel 1. Mesindusprogramm 2017-2019 kahe esimese aasta jooksul väljamakstud summad, €.

Aasta	A	B	D	Kokku
2016/2017	102 539,67	11 995,54	48 500	163 035,21
2017/2018	119 769,18	16 120,87	26 500	162 390,05

Abikõlblikud meetmed:

- A. tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele;
- B. kahjurite, mesilaste haiguse, eriti varroatoosi tõrje;
- C. mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine (EE ei kasutanud);
- D. mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust;
- E. toetusmeetmed mesilasperede hulga suurendamiseks ühenduses (EE ei kasutanud);
- F. koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate rakendusuringute programmi täitmisele (EE ei kasutanud);
- G. turujärelevalve teostamine (EE ei kasutanud);
- H. toodete kvaliteedi parandamine turutoodete tõhusamaks täiustamiseks (EE ei kasutanud).

b) saavutatud tulemused iga rakendatud meetme jaoks kehtestatud tulemusnäitajate abil

Programmiperioodil 2017-2019 on kõigi kolme rakendatava meetme tegevused toimunud plaanipäraselt.

A. Meetme tehnilise abi mesinikele ja nende organisatsioonidele olulisemateks tulemusteks on mesinike erialaste teadmiste ja oskuste suurendamine teavitamise ja nõustamise kaudu vabariiklikel või piirkondlikel teabepäevadel. Samuti on tulemuslik olnud väiketrukiste ja programmi veebilehe kaudu teabe jagamine. Mesinduskursuste kaudu on kahe aasta jooksul saanud mesindusala algõppe ja mesindusega tegelema hakanud umbes sada mesindushuvilist ning üle 70 mesiniku on läbinud täiendõppekursused.

B. Kahjurite, mesilaste haiguse, eriti varroatoosi tõrje meetme raames on olulisel kohal olnud erinevate varroatoositõrje ravimite ja vahendite testimine mesilates ning saadud tulemuste alusel sobivaimate varroatoosi seire- ja tõrjemeetodite tutvustamine ja propageerimine

¹ Sisaldab andmeid mesindusprogrammi 2017-2019 kahe esimese mesindusaasta kohta seisuga 01.03.2019

mesinikele. Samuti on sellekohaseid nõuandeid jagatud teabepäevadel, infolehes „Mesinik“ ja väikestrukis. Moodustati usaldusmesinike võrgustik, keda koolitati mesilashaiguste teemal ja neid teadmisi rakendati mesilatest proovide võtmisel laborisse saatmiseks.

D. Kolmanda Eestis rakendatava meetme (mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust) tulemusena uuriti igal aastal Eesti meeturult kogutud 150 meeproovi peamisi kvaliteedinäitajaid, sealhulgas osadest proovidest mee õietolmukooslusi, erinevate suhkrute sisaldust ja kontrolliti ka botaanilise liigi paikapidavust. Esimesel mesindusprogrammi aastal koguti ja analüüsi mee omaduste ja koostisosade süvauuringu raames 30 meeproovi (2 proovi igast Eesti maakonnast). Lisaks tehti mõlemal aastal meeproovide kestvuskatseid. Nende uuringute tulemused võimaldavad jälgida ja hinnata Eesti meeturu olukorda ja anda mesinikele soovitusi. Näiteks, kuidas tagada võimalikult kõrge mee kvaliteedi tase ja vältida mee tootmisel või käitlemisel mee kvaliteeti ohustavaid vigu.

Tabel 2. Meetmepõhiste tulemusnäitajate täitmine².

	Kavandatavad tulemused	Kahe aastaga saavutatud tulemused
Meede A	1. aastal: toimunud piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi 160 tundi.	Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 toimus piirkondlikke õppusi kokku 57, tundide mahuga 150. Vabariiklike õppusi toimus kokku 3, tundide mahuga 40 tundi. Piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi toimus kokku 60, tundide mahuga 190.
	2. aastal: toimunud piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi 170 tundi.	Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 toimus piirkondlikke õppusi kokku 67, tundide mahuga 184. Vabariiklike õppusi toimus kokku 4, tundide mahuga 37 tundi. Piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi toimus kokku 71, tundide mahuga 221.
	1. ja 2. aastal on korraldatud 3 mesinduskursust, 60 osalejat.	Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 toimus kokku 3 mesinduskursust (sh nii algajatele kui edasijõudnutele). Kolme kursuse maht oli kokku 184 tundi. Osalejaid oli kokku 111. Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 toimus kokku 3 mesinduskursust (sh nii algajatele kui edasijõudnutele). Kolme kursuse maht oli kokku 161 tundi. Osalejaid oli kokku 163.
	1. ja 2. aastal on info-teabeleht „Mesinik“ ilmunud 6 korda, tiraaž 800 eks.	Infolehte „Mesinik“ anti perioodil 01.08.2016–31.07.2017 välja 5 korda kogutiraažiga 4000 eks. Kuivõrd Mesindusprogrammi 2017–2019 algusaeg kattus eelmise programmiperioodi (2014–2016) osas ühe kuuga (august 2016) ja 1 info-teabeleht „Mesinik“ väljaandmist rahastati eelmisest perioodist, jäi 1 info-

² Sisaldab andmeid mesindusprogrammi 2017-2019 kahe esimese mesindusaasta kohta seisuga 01.03.2019

		<p>teabeleht „Mesinik“ Mesindusprogrammis 2016–2019 välja andmata. 1 info-teabeleht „Mesinik“ asemel suurendati algselt planeeritud väikestrukistide koostamise ja levitamise arvu kahelt viiele.</p> <p>Infolehte „Mesinik“ anti perioodil 01.08.2017–31.07.2018 välja 6 korda kogutiraažiga 4800 eks.</p>
	1. ja 2. aastal on trükitud 2 väikestrukist, tiraaž 1000 eks.	<p>Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 anti välja järgmised väikestrukistid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mesindussõnastik. 88lk, tiraaž 1000 eks; - Mesilasvaha ja kärjemajandus. 52lk, tiraaž 1000 eks; - Mesilasemade kasvatamine. 52lk, tiraaž 1000 eks; - Mesilasperede tegemine. 16lk, tiraaž 1000 eks; - Mesilaste korjetaimed ja taimede tolmeldamine mesilaste abil. 104lk, tiraaž 1000 eks. <p>Kokku koostati viis väikestrukist kogutiraažiga 5000 eks. Väikestrukistide koostamise arvu võimaldas suurendada 1 info-teabeleht „Mesinik“ väljaandmine eelmisest programmiperioodist (2014–2016).</p> <p>Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 anti välja järgmised väikestrukistid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mesilasperede talvitumine. Tiraaž 1500 eks; - Varroos. Tiraaž 1000 eks; - Mesilaste haiguste teemalised plakatid. Tiraaž 450 eks; - Mesinduse oskussõnastik (kordustrukist). Tiraaž 1500 eks; - Mesilasperede tegemine (kordustrukist). Tiraaž 1000 eks; - Hügieen ja bioohutus mesilas (kordustrukist). Tiraaž 1000 eks. <p>Kokku koostati viis väikestrukist kogutiraažiga 6450 eks.</p>
Meede B	1. aastal: On tehtud 100 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi.	<p>Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 tehti 61 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi 27-st proovist. Laboratoorsete analüüside arv jäi planeeritust väiksemaks, sest riikliku järelevalve käigus tehti 2017. aastal Ameerika haudemädaniku seiret ning vältimaks analüüside dubleerimist vähendati Mesindusprogramm 2017–2019</p>

		mesilashaiguste laboratoorsete analüüside arvu.
	2. aastal: On tehtud 120 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi.	Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 tehti 159 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi 57-st proovist.
Meede D	1. ja 2. aastal on tehtud meeproovide füüsikalise-keemilise kvaliteedi analüüse 150 tk.	Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 tehti 150 meeproovist 150 mee füüsikalise-keemilist analüüsi, kus määrati järgmisi näitajaid: niiskus, diastaas (DA), hüdroksümetüülfurfuraal (HMF), vabade rasvhapete sisaldus, elektrijuhtivus, pH, invertaas. Lisaks füüsikalise-keemilisele analüüsile tehti organoleptilisi analüüse (150 meeproovist), õietolmuanalüüse (50 meeproovist) ning suhkruid määrati 20 meeproovist. Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 tehti 150 meeproovist 150 mee füüsikalise-keemilist analüüsi, kus määrati järgmisi näitajaid: niiskus, diastaas (DA), hüdroksümetüülfurfuraal (HMF), vabade rasvhapete sisaldus, elektrijuhtivus, pH, invertaas. Lisaks füüsikalise-keemilisele analüüsile tehti organoleptilisi analüüse (150 meeproovist), õietolmuanalüüse (50 meeproovist) ning suhkruid määrati 120 meeproovist.
	1. ja 2. aastal on tehtud meeproovide kvaliteedinäitajate kestvusanalüüse 100 tk.	Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 tehti mee kvaliteedinäitajate kestvusanalüüse 100 tk. Perioodil 01.08.2017–31.07.2018 tehti mee kvaliteedinäitajate kestvusanalüüse 152 tk.
	Tehtud mee eriomaduste ja koostisosade süvauuringu meeanalüüse 50 tk.	Perioodil 01.08.2016–31.07.2017 tehti eriomaduste ja koostisosade süvauuringu meeanalüüse 30 meeproovist. Eriomaduste ja koostisosade süvauuringu läbiviimiseks korraldati hange, kus osales kuus pakkujat. Selgus, et etteantud eelarve piiresse jäämiseks tuli analüüside arvu vähendada 20 võrra. Kuivõrd eesmärk oli analüüsida meeproove Eesti erinevatest piirkondadest, siis oli 30 meeproovi (2 proovi igast maakonnast) representatiivsuse tagamiseks piisav.

2. Mesilasperede arvu kindlaksmääramise meetod

Statistilisi andmeid mesinduse kohta kogub ja avaldab Statistikaamet võttes arvesse põllumajanduslike majapidamiste ja kodumajapidamiste andmeid. Põllumajanduslike majapidamiste andmeid kogutakse regulaarselt (igal aastal) spetsiaalse mesilasperede uuringuga. Lisaks kogutakse mesilasperede andmeid ka põllumajanduslike majapidamiste struktuuri uuringu käigus iga kolme-nelja aasta järel. Põllumajanduslike majapidamiste struktuuri uuringut korraldatakse Euroopa Liidu riikides ühtse meetodika järgi alates 1966. aastast, iga kümne aasta järel kõiki põllumajanduslikke majapidamisi hõlmava põllumajandusloendusena ja põllumajandusloenduste vahelistel aastatel valikuuringuna. Põllumajanduslike struktuuriuuringute ja põllumajandusloenduste tulemustes avaldatakse ka mesilasi pidavate majapidamiste arv.

Põllumajanduslikud kodumajapidamised on väga väikesed põllumajandussaadusi oma tarbeks tootvad üksused, kus tootmise struktuur ja maht on stabiilne. Seega kogutakse nende andmeid harvem, üldjuhul üks kord kümne aasta jooksul, viimati kombineerituna 2011. a rahvaloenduse ja 2012. a sotsiaaluuringutega valikvaatlusena.

Iga-aastase mesilasperede uuringu andmed kogutakse põllumajanduslikelt majapidamistelt vaid mesilasperedega majapidamisi hõlmava valikvaatlusega. Valikvaatluse valim võetakse regulaarselt uuendatavast üldkogumist, mille koostamisel arvestatakse nii Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (PRIA) põllumajandusloomade registris registreeritud mesilasperedega põllumajanduslikke majapidamisi, põllumajandusloendustest ja põllumajanduse struktuuriuuringutest selgunud mesilaperedega majapidamisi kui ka teistest allikatest saadud infot mesilasperedega põllumajanduslike majapidamiste kohta (sh ka äriregistri alusel uuendatav statistiline majandusüksuste register ning mahepõllumajanduse register).

Põllumajanduslikes majapidamiste iga-aastase mesilasperede uuringuga selgunud mesilasperede arvule liidetakse avaldamisel viimane teadaolev mesilasperede arv kodumajapidamistes. Andmed avaldatakse igal aastal aasta lõpu ehk 31. detsembri seisuga. Tegemist on talvituma minevate mesilasperede arvuga.

3. Liikmesriigi mesindussektori tootmis- ja turustamisstruktuuri uuring

Tabel 3. Mesindussektori tootmis- ja turustamisstruktuur

	2017	2018
i) mesinike arv	5 215	5 215
ii) rohkem kui 150 mesilasperet pidavate mesinike arv	31	31
iii) rohkem kui 150 mesilapere pidavate mesinike peetavate mesilasperede koguarv	8 500	8 500
iv) mesinike ühendustega liitunud mesinike arv	713	712
v) mee aastane riigisisene toodang (kg) sellise kahe viimase kalendriaasta jooksul, mis eelnesid heakskiitmiseks esitatud mesindusprogrammist teatamisele	1 164 700	1 252 900
vi) mitmeliigilise õiemee hinnavahe mik tootmiskohas, (€)	5,00 kuni 15,00	4,5 kuni 15,00
vii) mitmeliigilise lahtise õiemee hinnavahe mik hulgimüügikohas, (€)	4,00 kuni 9,00	4,00 kuni 9,00
viii) hinnanguline keskmine meesaagikus (kg) mesilaspere ja aasta kohta	23,4	25,5
ix) hinnangulised keskmised tootmiskulud (kindlaksmääratud ja muutuvkulud) toodetud meekilogrammi kohta, (€)	Püsikulud 2,2 Muutuvkulud 2,8	Püsikulud 1,2 Muutuvkulud 1,4
x) kindlakstehtud mesilasperede arv sellisel kahel viimasel kalendriaastal, mis eelnesid heakskiitmiseks esitatud mesindusprogrammist teatamisele selliste liikmesriikide puhul, kellel ei olnud sellist programmi eelneva kolme aasta jooksul	x	x

4. Liikmesriigi mesindussektori vajaduste hindamine

Mesindus on Eestis läbi aegade kuulunud maapiirkonna elulaadi juurde, andes mesinikele meetoodangu turustamise kaudu sissetulekut ja rikastades elanike toidulauda kõrgekvaliteedilise tervisliku meega. Mesilastel on oluline roll aia- ja põllukultuuride ning looduslike taimeliikide tolmeldamisel, tagades muu hulgas looduslike taimekoosluste tasakaalu ja bioloogilise mitmekesisuse säilimise. Eesti looduslike taimekoosluste meekorje potentsiaal on teadlaste hinnangul vähemalt 150 000 või enamgi mesilasperet. 2018.a esialgsel andmetel oli Eestis 48 700 mesilasperet.

2018. a läbiviidud Eesti mesindussektori struktuuriuuringu kohaselt tegutseb Eestis viis erinevat mesindusorganisatsiooni. Mesinikud on koondunud nii professionaalsesse ühendustesse kui ka pikaaegsete traditsioonidega piirkondlikesse aianduse ja mesinduse

seltsidesse. Suuremad üleriigilised organisatsioonid on enam kui pooletuhande liikmega Eesti Mesinike Liit ja enam kui poolesaja liikmega Eesti Kutseliste Mesinike Ühing. Enamus (75%) uuringu käigus küsitlusele vastanutest kuulus mõne mesindusorganisatsiooni liikmeskonda. Peaaegu kõik (95%) hindasid, et liikmeks olek on olnud neile abiks ja toeks. Sarnaselt eelmistele mesindusprogrammi perioodidele kaasatakse programmi tegevustesse nii kutseliste kui hobimesindusega tegelevad organisatsioonid. Mesindusprogrammi tegevuste kohta avaldatakse informatsiooni veebi (www.mesindusprogramm.eu) ja meediavahendusel, seega saavad mesindusprogrammi tegevustes osaleda ka erialaorganisatsiooni mittekuuluvad mesinikud. Eesti mesindussektori probleemiks on mesinike kõrge keskmine vanus, mis läheneb 60 eluaasta piirile. Selleks, et tagada Eesti mesinduse järjepidevus ja vajalik meetootmise tase, suureneb vajadus tuua mesindussektorisse uusi mesinikke. Seetõttu peame oluliseks kaasata mesindusprogrammi tegevustesse nii kutselisi-, hobimesinikke kui ka mesindusega alustajad.

Eestile on iseloomulik põhjamaiselt jahe kliima ja pikk ning külm talv. Mesilaste talvitumine Eesti kliimatingimustes kestab kuni 6 kuud ja võib põhjustada ebasoodsate olude korral mesilasperede suurt hukkumist. Talvekahjusid suurendab varroatoosi ja teiste mesilashaiguste mõju. Eestis on kuuel aastal läbiviidud mesilasperede suremuse uuringut COLOSS (*honey bee colony loss and survival survey*). Uuringu kohaselt hukkus 2017. a ja 2018. a 13-16% uuringus osalenud mesinike mesilasperedest. Seega on vajadus varroatoosi ja teiste mesilashaigustega tegelemiseks suur.

Viimase kümne aasta jooksul on meetoodang Eestis olnud keskmiselt 967 tonni aastas, kuid aastati on see olnud väga kõikumine – 575 tonnist 2009. a 1253 tonnini 2018. a. 2018. aastal oli mee toodang läbiviidud uuringu põhjal arvatuna 1310 tonni. Alates 2007. a on keskmine meetoodang ühe mesilaspere kohta olnud üle 20 kg aastas, 2017. a oli see Statistikaameti andmetel 23 kg. 2018. a oli keskmine mee saagikus läbiviidud uuringu põhjal arvatuna 25,5kg mesilaspere kohta. Keskmine saagikus on kõrgem kutselistel mesinikel ja oluliselt madalam väiketootjatel. 2018. a läbiviidud uuringu kohaselt oli kutselistel mesinikel saagikus mesilaspere kohta 35 kg ning hobimesinikel 19 kg. Samas olid hinnangulised keskmised tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta 2017. a kutselistel mesinikel madalamad ja 2018. a hobimesinikel madalamad. Seega peame oluliseks parimate mesinduspraktikate vahetamist kutseliste ja hobimesinike vahel ning rahvusvahelist koostööd teiste riikide mesinikega.

2018. a läbiviidud uuringu kohaselt oli Eestis populaarseimaks mee turustuskanaliks 2017. ja 2018. a otse tarbijale müük omast kodust või müügipunktist. Mee siseturumaht ehk tarbimine oli Statistikaameti andmetel (bilansimeetodil leituna) 2017. a kokku 1447 tonni ja elaniku kohta 1,1 kg ning viimastel aastatel on näha kasvutrendi. Seega peame oluliseks toetada mesinikke toodete turustamisel ja mesindustoodete väärtuse suurendamisel.

Mee väliskaubandusbilanss on Eestis läbi aastate olnud negatiivne ning mett on imporditud oluliselt rohkem kui eksporditud. Viimastel aastatel on Eestisse mett imporditud üle 500 tonni aastas, sellest pool EL-i liikmesriikidest ja pool Ukrainast. Mett on Eestist eksporditud väikestes kogustes ja vähestesse riikidesse. Toetamiseks meetootmise suurendamist ja

võimalikku eksporti oleme planeerinud mesindusprogrammi raames erinevaid mee kvaliteedianalüüse.

2018. a läbiviidud mesinike küsitlusele vastanutest olid üle poolte (59%) 2018. a osalenud mõnel mesindusalasel koolitusel, sealhulgas kutselistest mesinikest 77% vastanutest. Hobimesinike seas oli koolitusel osalenute osakaal väiksem, kuid ka nende hulgast olid üle poolte (52%) osalenud. Tulevikus oleks 73% vastanud mesinikest huvitatud mesilaste haiguste ja kahjurite teemalistest koolitustest. Ligi pooled vastanutest on huvitatud mee turu ja turundamise, mee käitlemise ja mesilaste aretuse alastest koolitustest. Seega kavandame koolitustega jätkamist.

Eesti mesindussektoris on iga-aastaste turu-uuringute läbiviimine vajalik selleks, et teada saada sektori olukorda ja vastavalt sellele saavad mesinikud turul tegutseda.

Arvestades Eesti mesindussektori praeguse olukorra parandamiseks vajalikke arendussuundi ja jätkates eelmistel mesindusprogrammi perioodidel alustatud arendustegevusi ja kinnistades nende tulemusi, on Eesti mesindusprogrammi 2020-2022 tegevussuundadeks valitud järgnevad meetmed:

- A. Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele.
- B. Kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje.
- D. Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust.
- G. Turujärelevalve teostamine.

5. Mesindusprogrammi eesmärkide kirjeldus ning seos nende eesmärkide meetmete vahel

Vastavalt Komisjoni määruse (EL) nr 2015/1366 artikkel 55 lõikele 1 on mesindusprogrammi 2020-2022 peaeesmärgiks mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimuste parandamine.

Peaeesmärgi saavutamisele aitavad kaasa järgmised alameesmärgid:

1. Mesinduskoolituse kvaliteedi tõstmine ja kättesaadavuse parandamine (meede A);
2. Kvaliteetse tasuta kiirnoustamise ning teabeürituste korraldamine (meede A, B);
3. Eestikeelse kirjaliku mesindusinfo kättesaadavuse parandamine (meede A);
4. Kohaliku mesindusteaduse toetamine koostööprojektide ja rahvusvaheliste konverentside korraldamise läbi. Taristu loomine ja ülalpidamine kohaliku korjebaasi teaduslikuks hindamiseks (meede A);
5. Varroositõrje tõhustamine spetsialiseeritud koolituste abil (meede A, B);
6. Turustatava mee kvaliteedi ning päritolu määramine, tagamaks meetootmise kvaliteetne ja korrektne väljund (meede D, G);
7. Turustatava kärjepõhja kvaliteedi ja koostise määramine, tagamaks meetootmise kvaliteetne sisend (meede D);
8. Mesilasperede arvu ja kvaliteedi tõstmine (meede A);

9. Eesti meeturu olukorra hindamiseks vajaliku turu-uuringu regulaarne läbiviimine (meede A, D, G).

Meede A: Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele (alaeesmärgid 1-4)

Alameede A1: Programmi juhtimine ja tehniline teostamine;

Alameede A2: Mesinike nõustamine (alaeesmärgid 2 ja 5);

Alameede A3: Piirkondlikud ja spetsialiseeritud teabepäevad (alaeesmärgid 2 ja 5);

Alameede A4: Praktilised õppepäevad ja videomaterjalid (alaeesmärgid 5 ja 8);

Alameede A5: Üleriigilised teabepäevad (alaeesmärgid 2 ja 5);

Alameede A6: Mesinduskursused (alaeesmärgid 1 ja 4);

Alameede A7: Teabematerjalid ja teabelevi (alaeesmärgid 1 ja 3);

Alameede A8: Tarukaalude soetamine ja käivitamine (alaeesmärgid 3, 4 ja 9);

Alameede A9: Rahvusvahelised üritused ja koostöö (alaeesmärgid 1 ja 4).

Meede B: Kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroosi tõrje (alaeesmärgid 2 ja 5)

Alameede B1: Alameetme juhtimine ja tehniline teostamine;

Alameede B2: Usaldusmesinikud.

Meede D: Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust (alaeesmärgid 6,7 ja 9)

Alameede D1: Eestis turustatava mee päritolu ja kvaliteedi määramine (alaeesmärk 6);

Alameede D2: Eestis turustatava mesilasvahast kärjepõhja kvaliteedi ja koostise määramine (alaeesmärk 7);

Alameede D3: Eelmiste programmiperioodide jooksul kogutud meeproovide säilitamine (alaeesmärk 4).

Meede G: Turujärelevalve teostamine (eesmärgid 6 ja 9)

Alameede G1: Eesti meeturu olukorra turu-uuringu teostamine.

6. Detailne kirjeldus määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 55 lõikes 4 loetletud meetmetest, sealhulgas hinnangulised kulud ja rahastamiskava aastate ja meetmete kaupa

Tabel 4. Hinnangulised kulud ja rahastamiskava aastate ja meetmete kaupa

	I aasta	II aasta	III aasta
A. Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele	139 000	146 500	146 500
B. Kahjurit, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje	9 000	9 000	9 000
C. Mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine	0	0	0
D. Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust	35 000	37 000	37 000
E. Toetusmeetmed mesilaspere hulga suurendamiseks liidus	0	0	0
F. Koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate rakendusuringute programmide täitmisele	0	0	0
G. Turujärelevalve teostamine	17 000	7 500	7 500
H. Toodete kvaliteedi parandamine turutoodete tõhusamaks täiustamiseks	0	0	0

Tabel 5. Hinnangulised kulud ja rahastamiskava aastate, meetmete alameetmete kaupa

Mesindusprogramm 2020-2022 - Eelarve				
Tähis	Meetme või alameetme nimetus	2019/2020	2020/2021	2021/2022
A.	Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele			
A.1.	Programmi juhtimine ja tehniline teostamine			
	Kokku A.1 kulud.	27 500	27 500	27 500
A.2.	Mesinike nõustamine ja transpordikulud			
	Kokku A.2 kulud	12 500	10 000	10 000

A.3.	Piirkondlike ja spetsialiseeritud teabepäevade korraldamine			
	Kokku A.3 kulud	13 000	13 000	13 000
A.4.	Praktilised õppepäevad ja videomaterjalid			
	Kokku A.4 kulud	8 500	8 500	13 500
A.5.	Kahe kahepäevase üleriigilise teabepäeva korraldamine (aastas 2 teabepäeva: 2/2/2)			
	Kokku A.5.	9 000	9 000	9 000
A.6.	Mesinduskursused (aastas 5 kursust: 5/5/5)			
	Kokku A.6 kulud	32 500	32 500	32 500
A.7.	Teabematerjalid ja teabelevi			
	Kokku A.7 kulud	12 000	21 500	15 000
A.8.	Iseseisva tarukaalude süsteemi soetamine, käivitamine ja haldamine			
	Kokku A.8 kulud	18 000	18 500	12 500
A.9.	Rahvusvahelised üritused ja koostöö			
	Kokku A.9 kulud	6 000	6 000	13 500
A. Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele kulud kokku:		139 000	146 500	146 500
B.	Kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje			
B.1.	Meetme tegevuste juhtimine ja transpordikulud			
	Kokku B.1 kulud	4 000	2 500	2 500

B.2.	Maakondlike usaldusmesinike poolt mesilashaiguste tuvastamiseks ja raviks tehtud kulutuste kompenseerimine			
	Kokku B.2 kulud	5 000	6 500	6 500
	B. Kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje kulud kokku	9 000	9 000	9 000
D.	Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust			
D.1.	Meeproovide kvaliteedi ja päritolu määramine			
	Kokku D.1 kulud	29 850	31 850	31 850
D.2.	Erinevate tootjate valmistatud mesilasvahast kärjepõhjade kvaliteedi analüüsimine			
	Kokku D.2 kulud	5 000	5 000	5 000
D.3.	Varasemate programmiperioodide jooksul kogutud meeproovide säilitamine			
	Kokku D.3 kulud	150	150	150
	D. Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust kulud kokku	35 000	37 000	37 000
G.	Turujärelevalve teostamine			
G.1.	Eesti meeturu olukorra hindamiseks iga-aastaste uuringute läbiviimine			
	Kokku G.1 kulud	17 000	7 500	7 500

G. Turujärelevalve teostamise kulud kokku	17 000	7 500	7 500
Kokku mesindusprogrammi kulud, €	200 000	200 000	200 000

7. Liikmesriikide kehtestatud kriteeriumid, millega välditakse topeltrahastamist

Mesindusprogrammi 2020-2022 koostamise aluseks on järgmised õigusaktid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007;
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2015/1366, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses toetusega mesindussektorile;
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile;
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus, vastu võetud 19. novembril 2014. a. (RT I, 04.12.2014, 3).

Mesindusprogrammi 2020-2022 raames läbiviidavaid tegevusi ei rahastata muude Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika meetmete kaudu.

8. Iga valitud meetme tulemusnäitajad. Liikmesriigid valivad vähemalt ühe asjakohase tulemusnäitaja meetme kohta

A Tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele

Tulemusnäitaja:

I aasta:

- Piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi on toimunud 214 tunni mahus;
- Korraldatud on 5 mesinduskursust (150 osalejat);
- Trükitud on üks teabevoldik.

II aasta:

- Piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi on toimunud 214 tunni mahus;
- Korraldatud on 5 mesinduskursust (150 osalejat);
- Trükitud on üks teabevoldik.

III aasta:

- Piirkondlikke ja vabariiklikke õppusi on toimunud 214 tunni mahus;
- Korraldatud on 5 mesinduskursust (150 osalejat);
- Trükitud on üks teabevoldik.

B Kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje

Tulemusnäitaja:

I aasta: On tehtud 150 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi.

II aasta: On tehtud 150 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi.

III aasta: On tehtud 150 laboratoorset mesilashaiguste analüüsi.

D Mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust

Tulemusnäitaja:

I aasta:

- On tehtud 50 meeproovist analüüse;
- Määratud 10 kärjepõhjadest võetud vahaproovi kvaliteet ja koostis.

II aasta:

- On tehtud 50 meeproovist analüüse;
- Määratud 10 kärjepõhjadest võetud vahaproovi kvaliteet ja koostis.

III aasta:

- On tehtud 50 meeproovist analüüse;
- Määratud 10 kärjepõhjadest võetud vahaproovi kvaliteet ja koostis.

G: Turujärelevalve teostamine

Tulemusnäitaja:

I aasta: Eesti meeturu tegeliku seisukorra väljaselgitamiseks on läbi viidud pilootuuring.

II aasta: Läbi on viidud kordusuuring Eesti meeturu tegelikust seisukorrast.

III aasta: Läbi on viidud Eesti mesindussektori struktuuriuuring.

9. Mesindusprogrammi rakendamine

Vastavalt Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/1368 lisa punktile 9 mesindusprogrammi rakendamise kord:

i) liikmesriigi määratud kontaktpunkt, kes vastutab mesindusprogrammide juhtimise eest;

Vastavalt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 49 lõikele 1 korraldab mesindusprogrammi koostamist Maaeluministeerium. Mesindusprogrammi 2020-2022 kontaktiks on Maaeluministeerium. Postiaadress Lai tn 39//Lai tn 41, 15056 Tallinn. E- post info@agri.ee

Mesindusprogrammi 2020-2022 juhtiv organisatsioon kinnitatakse ministri käskkirjaga. Käesoleva mesindusprogrammi mesindusorganisatsioonide poolseks koostajaks ja elluvijaks on Eesti Kutseliste Mesinike Ühing. Postiaadress Lennu 66, Laane küla, Ülenurme vald, 61714 Tartumaa. E- post info@mesinikud.ee

ii) järelevalvemenetluse kirjeldus;

Mesindusprogrammi 2020-2022 tegevuste koordineerimiseks moodustatakse hindamiskomisjon, kuhu kuuluvad Maaeluministeeriumi, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (makseagentuur), Veterinaar- ja Toiduameti ning erinevate mesindusorganisatsioonide esindajad. Hindamiskomisjon hindab mesindusprogrammi rakendamise tulemuslikkust, mõju ja kvaliteeti juhtiva organisatsiooni poolt mesindusaasta kohta esitatud tegevuskava ja tegevusaruande alusel. Administratiivset ning kohapealset kontrolli teostab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet.

iii) selliste meetmete kirjeldus, mida tuleb võtta juhul, kui toetusesaajatele on tehtud alusetult makseid, sealhulgas karistused;

Mesindusprogrammi 2020-2022 on koostatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007; Komisjoni delegeeritud määrusele (EL) nr 2015/1366, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses toetusega mesindussektorile; Komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile; Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusele, vastu võetud 19. novembril 2014. a. (RT I, 04.12.2014, 3).

Mesindusprogrammi 2020-2022 kaudu toetatavaid tegevusi hindab maaeluministri käskkirjaga määratud hindamiskomisjon. Iga mesindusaasta kohta koostab juhtiv organisatsioon tegevuskava, mis peab vastama Euroopa Komisjoni poolt heakskiidetud mesindusprogrammile ja sisaldama rakendatavate meetmete elluviimiseks kavandatavate tegevuste kirjeldust ja toetuseks ettenähtud vahendite jaotust. Hindamiskomisjon jätab

tegevuskava heaks kiitmata, kui see ei vasta Euroopa Komisjoni poolt heakskiidetud mesindusprogrammile. Heaks kiidetud tegevuskava rakendamise järgselt koostab juhtiv organisatsioon tegevusaruande, mille kiidab heaks hindamiskomisjon. Hindamiskomisjon jätab tegevusaruande heaks kiitmata, kui see ei vasta heakskiidetud tegevuskavale. Toetuse saajale hüvitatakse mesindusprogrammi 2020-2022 täitmise abikõlbulikumad kulud heakskiidetud tegevusaruande ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (makseagentuurile) esitatud kuludokumentide alusel.

iv) sätted, millega tagatakse, et heakskiidetud programm avaldatakse asjaomases liikmesriigis;

Eestis on mesindusprogrammi tegevuste kohta loodud eraldi veebileht aadressil <http://mesindusprogramm.eu/>

v) meetmed, mis võetakse selleks, et teha koostööd mesindussektori esindusorganisatsioonidega;

Mesindusprogrammi 2020-2022 koostamise kaasati järgmised Eesti mesinduse esindusorganisatsioonid: Eesti Mesinike Liit, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts, Saaremaa Meetootjate Ühing, Eesti Meetootjate Ühendus. Käesoleva mesindusprogrammi koostasid Eesti Kutseliste Mesinike Ühing ja Maaeluministerium. Mesindusprogrammi 2020-2022 hindamiskomisjoni töösse kaasatakse mesinduse esindusorganisatsioonid.

vi) meetodi kirjeldus, mida kasutatakse selleks, et hinnata mesindusprogrammi meetmete tulemusi asjaomase liikmesriigi mesindussektori jaoks.

Mesindusprogrammi 2020-2022 tulemuslikkust hinnatakse mesindusaasta kohta koostatava tegevuskava ja tegevusaruande alusel.